

Notitie maatregelen en onderzoeken Natuurdoelanalyse Regte Heide & Riels Laag

Op weg naar de Natura 2000-doelen Regte Heide & Riels Laag

Datum: 11-02-2025
Provincie Noord-Brabant

Inhoud

Samenvatting Regte Heide & Riels Laag.....	3
1. Inleiding Regte Heide en Riels Laag	4
2. Het gebied: Regte Heide & Riels Laag	4
3. De Natura 2000-doelen voor de Regte Heide & Riels Laag	5
3.1. Instandhoudingsdoelen Regte Heide & Riels Laag.....	5
3.2. Kernopgaven Regte Heide & Riels Laag.....	6
4. Knelpunten voor de natuurdoelen Regte Heide & Riels Laag.....	7
5. Uitgevoerde en lopende herstelmaatregelen en onderzoek	9
6. Eindconclusie instandhoudingsdoelen NDA & aanvullende maatregelen	10
6.1. Aanvullende natuurherstelmaatregelen in Regte Heide & Riels Laag	11
6.2. Randvoorwaarden voor het behalen van de natuurdoelen	15
7. Tabel maatregelen en onderzoeken natuurdoelanalyse	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Samenvatting Regte Heide & Riels Laag

In 2023 zijn de natuurdoelanalyses opgesteld voor de provincie Noord-Brabant. Ook voor de Regte Heide & Riels Laag is een natuurdoelanalyse opgesteld en is geconcludeerd dat extra maatregelen, met name in de schil, nodig zijn om verslechtering te voorkomen. De Regte Heide & Riels Laag is een gebied met overgangen van heide met vennen naar de beekdalen. Het gebied is aangewezen vanuit de Habitatrichtlijn, maar de habitattypen staan door met name verdroging, vermessing en verzuring onder druk.

Op basis van de zes aangrijpingspunten (1. Optimalisatie hydrologische systemen, 2. Vergroten areaal en connectiviteit, 3. Vergroten dynamiek en diversiteit, 4. Verminderen input nutriënten en chemische stoffen en herstel van schade, 5. Herstel van biotische kwaliteit, 6. Aanpak exoten) van het OBN (kennisnetwerk voor Ontwikkeling en Beheer van Natuur) zijn de knelpunten, uitgevoerde maatregelen en nog uit te voeren maatregelen uitgewerkt. Gekeken is naar urgentie, effectiviteit, uitvoerbaarheid, draagvlak en kosten. Op basis daarvan is het belangrijk dat primair gewerkt wordt aan aangrijpingspunten 1 en 4: optimalisatie hydrologisch systeem en het verminderen input nutriënten (stikstof). Het hydrologisch systeem kan worden geoptimaliseerd door maatregelen in de schil rond het Natura 2000-gebied. Voor het verminderen van de input van nutriënten moet de stikstofdepositie worden teruggedrongen. Door op deze aangrijpingspunten in te zetten, kan het systeem daadwerkelijk worden hersteld.

1. Inleiding Regte Heide en Riels Laag

In de [Natuurdoelanalyses \(NDA's\)](#) staan veel maatregelen en onderzoeken om te komen tot de invulling van de natuurdoelen. De maatregelen en onderzoeken krijgen een aanvulling met het advies van de Ecologische Autoriteit (EA) en de ideeën die ontstaan in de Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) Regte heide & Riels Laag. De belangrijkste maatregelen, die nog genomen moeten worden, moeten genomen worden in de schil van het gebied. Binnen de Natura 2000 begrenzing is het overgrote gedeelte van de mogelijke maatregelen genomen en gaat het voornamelijk om cyclisch aanvullend beheer.

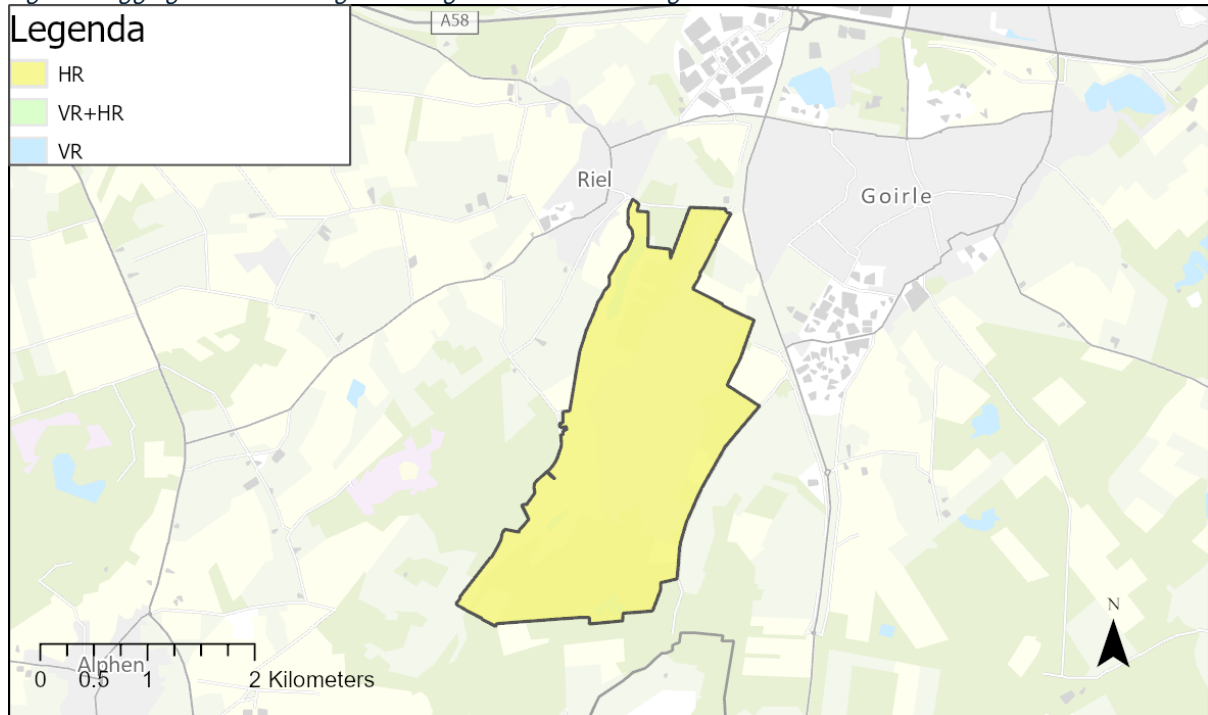
In de tabel zetten we de prioritaire onderzoeken en de maatregelen binnen en buiten het Natura 2000-gebied Regte heide & Riels Laag voor de natuurdoelen bij elkaar. Deze notitie is een aanvulling op de tabel en geeft informatie over de stand van zaken rondom de natuurdoelen. Met de tabel hebben we overzicht en gaan we de voortgang bewaken. De tabel is aan veranderingen onderhevig. Prioriteiten kunnen door allerlei omstandigheden wijzigen. Onderzoeksresultaten die in de loop der tijd beschikbaar komen geven nadere concretisering aan uitvoeringsprojecten. Met het monitoren van waterstanden, vegetatieontwikkelingen, ed. en het evalueren van uitgevoerde maatregelen en de effecten zal duidelijk worden waar en in welke in de Regte Heide & Riels Laag extra inzet nodig is.

In de tabel zijn drie blokken te onderscheiden: onderzoeken, maatregelen binnen en maatregelen buiten het Natura 2000-gebied.

2. Het gebied: Regte Heide & Riels Laag

Het natuurgebied Regte Heide en Riels Laag ligt ten zuiden van Riel in de gemeente Goirle en heeft een totale oppervlakte van 540 hectare. Het is aangewezen als Natura 2000-gebied vanwege de bijzondere overgangen van de heide met vennen naar de beekdalen van de Oude- en Poppelsche Leij. In Regte Heide en Riels Laag is niet alleen de natuur bijzonder, maar ook het landschap door de grote hoogteverschillen.

Figuur 1 Ligging Natura 2000-gebied Regte heide & Riels Laag

Het gebied bestaat uit droge en vochtige heide, moerassige laagten, zure en zwakgebufferde vennen en loof- en naaldbossen. Deze afwisseling biedt mogelijkheden voor zeldzame planten.

Habitatrichtlijngebied de Regte Heide en Riels Laag heeft als doel om de unieke combinatie van planten en dieren in het gebied te behouden en de kwaliteit van instandhouding te verhogen. Door verdroging, vermesting en verzuring staat het gebied echter erg onder druk. Planten en dieren dreigen hierdoor te verdwijnen. Om de kwaliteit te verbeteren zijn er verschillende maatregelen nodig.

3. De Natura 2000-doelen voor de Regte Heide & Riels Laag

In dit hoofdstuk staat een lijst met alle habitattypen en/of Habitatrichtlijnsoorten en/of broedvogel- en niet-broedvogelsoorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen. Voor al deze waarden is een instandhoudingsdoel in het gebied geformuleerd in termen van "behoud" of "uitbreiding" van de omvang en "behoud" of "verbetering" van de kwaliteit. Verder is de kernopgave met betrekking tot de waarde in het gebied benoemd.

3.1. Instandhoudingsdoelen Regte Heide & Riels Laag

Regte heide en Riels laag is aangewezen voor acht habitattypen:

- Zwakgebufferde vennen (H3130)
- Zure vennen (H3160)
- Vochtige heiden (H4010A)

- Droge heiden (H4030)
- Blauwgraslanden (H6410)
- Overgangs- en trilvenen (H7140A)
- Pioniervegetaties met snavelbiezen (H7150)
- Vochtige alluviale bossen (H91E0C) *¹

3.2. Kernopgaven Regte Heide & Riels Laag

Natura 2000-gebied Regte Heide & Riels Laag is onderdeel van het Natura 2000-landschap Hogere zandgronden zoals vastgesteld in het doelendocument van het ministerie van LNV (2006).

De opgave betreft de landschappelijke samenhang en interne compleetheit van het landschap Hogere zandgronden (Natura 2000 doelendocument): Vergroten van interne samenhang van gebieden door herstel van evenwichtige verdeling van open en gesloten met meer geleidelijke overgangen van zandverstuivingen, heide, vennen, graslanden en bos. Versterken van het ruimtelijk netwerk van bos, heide- of stuifzandgebieden, waarbij tussenliggende gebieden gebruikt kunnen worden als stapstenen, met name voor soorten als reptielen en vlinders. Versterken van overgangen van droge naar natte gebieden, zoals beekdalen en herstel van vennen op landschapsschaal.

- Natte heiden: Kwaliteitsverbetering en vergroting oppervlakte vochtige heiden H4010 en pioniervegetaties met snavelbiezen H7150;
- Structuurrijke droge heiden: Vergroting areaal stuifzandheiden met struikhei H2310, droge heiden H4030 én verbeteren van de kwaliteit door vergroting van de variatie in structuur en ontwikkeling van geleidelijke overgangen met bos, mede t.b.v. vogelsoorten.

In de afgelopen jaren lag het natuuraccent op de behoudsdoelstellingen. De komende jaren gaat het accent naar de uitbreiding en kwaliteitsverbetering binnen het Natura 2000-gebied om te voldoen aan de invulling van de Habitatrictlijn. De provincies zijn met het ministerie van LVVN in overleg de instandhoudingsdoelstellingen te concretiseren voor de Natura 2000-gebieden zodat voldaan wordt aan de Europese-opgave.

¹ Soorten of habitattypen van de Habitatrictlijn die gevaar lopen te verdwijnen en waarvan een belangrijk deel van het totale natuurlijke verspreidingsgebied binnen de Europese Unie ligt. Omdat de Europese Unie een bijzondere verantwoordelijkheid heeft, wordt er meer aandacht besteed aan de aanwijzing van Natura 2000-gebieden. En zijn de criteria voor de beoordeling van plannen en projecten (artikel 6.4 Habitatrictlijn) in die gebieden strenger. In de bijlagen I en II van de Habitatrictlijn en in de aanwijzingsbesluiten zijn prioritaire habitattypen en soorten aangeduid met een sterretje (*).

4. Knelpunten voor de natuurdoelen Regte Heide & Riels Laag

Door het kennisnetwerk Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit is een [aanpak ontwikkeld voor natuurherstel](#). Hiervoor is eerst gekeken waar, in de regel, de meeste knelpunten optreden. Deze aanpak bestaat uit zes aangrijpingspunten. Deze aangrijpingspunten vormen de leidraad om knelpunten te duiden en aan te geven wat in het Natura 2000-gebied nodig is voor natuurherstel. We koppelen zowel de knelpunten als de maatregelen in deze notitie aan de aangrijpingspunten.

Figuur 2 Aangrijpingspunten voor natuurherstel van het OBN.

- **Optimalisatie hydrologische systemen (aangrijpingspunt 1)**
 - Verdroging is een belangrijk knelpunt binnen het gebied. De habitattypen droge heide, vochtige heide, pioniersvegetatie met snavelbiezen, zure - en zwakgebufferde vennen, blauwgrasland, overgangs- en trilvenen en vochtige alluviale bossen worden negatief beïnvloed door verdroging. Typische soorten verdwijnen, vennen staan (langdurig) droog en kwel kan de wortelzone niet meer bereiken.
 - Klimaatverandering versterkt het effect van verdroging. Meer extreem droge jaren zijn te verwachten en juist in die periode wordt ook meer water onttrokken in de omgeving. Ook zijn extreem natte jaren zijn te verwachten. Deze schommelingen zijn ook nadelig voor verschillende soorten zoals klokjesgentiaan en knooppier.
- **Vergroten areaal en connectiviteit (aangrijpingspunt 2)**
 - De omvang van de habitattypen is aan de kleine kant en de habitattypen liggen verspreid over het gebied. Daarnaast is in de directe omgeving weinig ondersteunende natuur aanwezig. Dit is problematisch voor de habitattypen aangezien de vegetaties én typische soorten zich hierdoor niet makkelijk kunnen verspreiden of zich kunnen vestigen. Ook is

uitwisseling van genen erg lastig wat voor problemen kan zorgen op de lange termijn.

- **Vergroten dynamiek en diversiteit (aangrijpingspunt 3)**

- Het gebied moet op dit moment te intensief beheerd worden waardoor structuur en kleinschalige verschillen in het landschap verdwijnen. Beheerders worden gedwongen dit te doen om de gevolgen van de te hoge stikstofdepositie zo goed mogelijk te mitigeren.

- **Verminderen input nutriënten en chemische stoffen en herstel van schade (aangrijpingspunt 4)**

- Het gebied lijdt onder een te hoge stikstofdepositie. Gevolgen zijn o.a. de vergrassing, vermossing en de uitspoeling van basische kationen. Deze effecten werken door in de voedselketen.
- De vennen in het Riels Laag ondervinden problemen door de aanwezigheid van ganzen. De uitwerpselen zorgen voor een verrijking van de vennen.
- Met name de Oude Leij voert nog te voedselrijk water aan in het beekdal van de Oude Leij. De habitattypen blauwgrasland, overgangs- en trilvenen en zwakgebufferde vennen kunnen hierdoor geen water ontvangen van de beek.
- In het gebied speelt nog steeds de inwaaiing van gewasbeschermingsmiddelen en ontwormingsmiddelen komen via de mest van paarden terecht in het systeem. Dit tast de biodiversiteit aan.
- Het grondwater bevat nog te hoge concentraties aan zware metalen. Deze kunnen niet worden afgebroken en accumuleren in de voedselketen, waardoor bijvoorbeeld de roofvogels in dit gebied worden getroffen door de verontreinigingen.

- **Herstel van biotische kwaliteit (aangrijpingspunt 5)**

- Verstoring door recreatie, laagvliegende helikopters en hondenclubs zorgen voor een negatief effect op het voorkomen van typische soorten.
- De langdurige hoge depositie van stikstof heeft geleid tot een andere bodemsamenstelling. Dit werkt door in de voedingswaarde van planten. Hierdoor komen op de heide nog maar weinig kleine- en grote insecten voor. Mede hierdoor is ook het korhoen verdwenen.

- **Aanpak exoten (aangrijpingspunt 6)**

- Verschillende exoten hebben een negatieve invloed op het gebied. Grijs kronkelsteeltje komt met name voor op de heide, terwijl de Amerikaanse rivierkreeft, Japanse en Sachalinese duizendknoop, reuzenberenklauw en watercrassula ook daarbuiten voorkomen. Allen verdrukken zij de inheemse soorten.

5. Uitgevoerde en lopende herstelmaatregelen en onderzoek

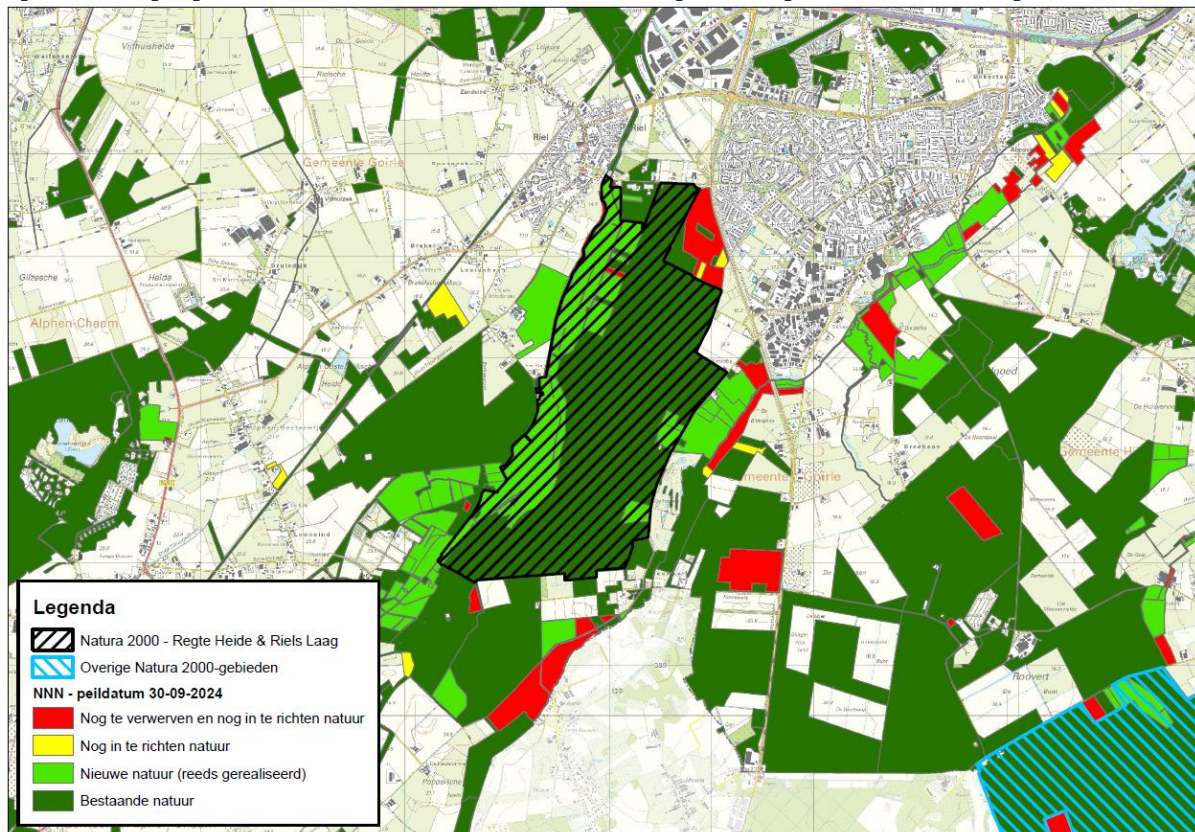
Afgelopen jaren is al veel gedaan om de knelpunten op te lossen of te onderzoeken welke maatregelen het meest effectief zijn om de knelpunten op te lossen. Met name binnen de Natura 2000 begrenzing zijn veel maatregelen uitgevoerd. Per aangrijpingsproject worden de belangrijkste uitgevoerde of lopende projecten benoemd.

- **Optimalisatie hydrologische systemen (aangrijpingspunt 1)**
 - Veel kleinschalige maatregelen zijn genomen om het watersysteem te herstellen. Greppels zijn gedempt, waterlopen zijn verontdiept en stuwen zijn verwijderd. Ook zijn diverse beekherstelinrichtingsmaatregelen genomen bij de Oude Leij.
 - De drainerende werking van de golfbaan wordt tegengegaan
 - Het project om de drainerende werking van de Poppelsche Leij en Oude Leij tegen te gaan loopt.
- **Vergroten areaal en connectiviteit (aangrijpingspunt 2)**
 - In het Riels Laag wordt verdergegaan met het verschrallingsbeheer en enkele percelen zijn afgegraven. Op deze manier kunnen blauwgrasland en overgangs- en trilvenen zich uitbreiden.
 - Een heidecorridor is gerealiseerd om de heidegebieden met elkaar te verbinden.
- **Vergroten dynamiek en diversiteit (aangrijpingspunt 3)**
 - Brabants Landschap probeert zoveel mogelijk diversiteit te behouden door banen te maaien in de heide en de blauwgraslanden en overgangs- en trilvenen. Met deze kleine variaties blijft de dynamiek zo goed mogelijk behouden.
- **Verminderen input nutriënten en chemische stoffen en herstel van schade (aangrijpingspunt 4)**
 - De Oude Leij is op dit moment nog gescheiden van het Riels Laag om input van nutriënten te voorkomen. De voormalige rioolwaterzuiveringsinstallatie Alphen is verplaatst naar benedenstrooms van het N2000-gebied.
 - Een onderzoek loopt om te bepalen of de toepassing van steenmeel effectief is voor het herstel van de droge- en vochtige heide.
 - De effecten van de verhoogde stikstofdepositie worden gemitigeerd door extra beheer in de vorm van (druk)begrazing, maaien, plaggen, branden of het verwijderen van opslag.
- **Herstel van biotische kwaliteit (aangrijpingspunt 5)**
 - Via bekalking of het uitstrooien van steenmeel is onderzocht of de voedingswaarde van planten hersteld kan worden. De eerste resultaten lijken goed.

- **Aanpak exoten (aangrijpingspunt 6)**

- Een onderzoek loopt hoe de kolonisatie door grijs kronkelsteeltje kan worden tegengegaan na het plaggen van de heide.
- De andere exoten volgen een provinciale of zelfs landelijke aanpak.

Figuur 3 voortgang realisatie NNB in en rondom Natura 2000-gebied Regte Heide & Riels Laag

6. Eindconclusie instandhoudingsdoelen NDA & aanvullende maatregelen

In de Natuurdoelanalyse van de Regte Heide & Riels Laag is beoordeeld of de maatregelen die tot 2023 zijn uitgevoerd al voldoende effect hebben op de instandhoudingsdoelen voor de habitattypen. Belangrijk daarbij is de toetsing aan het verslechteringsverbod. De Ecologische Autoriteit heeft de NDA's beoordeeld of de conclusies terecht waren en voldoende onderbouwd voor alle stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in Nederland. Onderstaande tabel toont een overzicht van de conclusies en de belangrijkste overblijvende knelpunten.

Instandhoudings- doel	Conclusie	Belangrijkste knelpunten
Zwakgebufferde vennen	Nee, tenzij	Te hoge stikstofdepositie en verdroging
Zure vennen	Nee, tenzij	Te hoge stikstofdepositie en verdroging
Vochtige heiden (hogere zandgronden)	Nee, tenzij	Te hoge stikstofdepositie en verdroging
Droge heiden	Nee, tenzij	Te hoge stikstofdepositie en verdroging
Blauwgraslanden	Ja, mits	Te hoge stikstofdepositie en verdroging
Overgangs- en trilvenen	Ja, mits	Te hoge stikstofdepositie en verdroging
Pioniersvegetaties met snavelbiezen	Nee, tenzij	Te hoge stikstofdepositie en verdroging
Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	Nee, tenzij	Verdroging en een te klein oppervlak

Uit de tabel valt af te leiden dat voor verschillende habitattypen verslechtering niet valt uit te sluiten. Hierdoor zijn in de NDA extra maatregelen geformuleerd om verslechtering uit te kunnen sluiten en de instandhoudingsdoelen te behalen.

6.1. Aanvullende natuurherstelmaatregelen in Regte Heide & Riels Laag

De benodigde aanvullende herstelmaatregelen sluiten aan op de knelpunten die benoemd zijn in paragraaf 4. De maatregelen zijn benoemd in de Natuurdoelanalyse en het advies van de Ecologische Autoriteit. Ze zijn gericht op het voorkomen van verslechtering en het bereiken van de Natura 2000-instandhoudingsdoelen en -uitbreidingsdoelen.

Deze maatregelen vormen het maatregelenpakket voor stap 1 uit het stappenplan “Brabant Openhouden” voor dit gebied. Het pakket vormt ook een belangrijke bouwsteen voor het integrale gebiedsproces van de Groenblauwe Gebiedsgerichte

Aanpak (GGA) Regte Heide & Riels Laag. In de tabel staan deze en aanvullende maatregelen verder opgesplitst en gespecificeerd.

De maatregelen worden in deze paragraaf getoetst op vijf aspecten: ecologisch rendement, importantie voor Brabant Open, dekking kosten, maatschappelijke impact en uitvoerbaarheid.

Optimalisatie hydrologische systemen (aangrijpingspunt 1)

Om de hydrologische situatie te verbeteren zijn verschillende projecten in uitvoering. Daarnaast zijn in de schil van het gebied extra maatregelen nodig om de hydrologie op orde te brengen. Hiervoor wordt de komende tijd gewerkt aan een ecohydrologische systeemanalyse.

Risico: Als negatieve effecten op de omgeving niet te mitigeren zijn, of geen draagvlak hebben bij bestuurders, kunnen sommige maatregelen mogelijk niet geheel uitgevoerd worden. Effecten klimaatverandering en grondwateronttrekkingen zijn zorgpunt voor de lange termijn.

Oplossingsrichting: Gedegen praktijkgericht onderzoek is noodzakelijk om effecten van maatregelen te voorspellen, mitigeren en monitoren. Deskundige uitvoeringsorganisatie nodig met aandacht voor draagvlak. GS stellen voldoende financiën en flankerend beleid beschikbaar bij de nog uit te voeren maatregelen buiten de Natura 2000-gebieden.

Ecologisch rendement	Noodzakelijk voor Natura 2000-doelen.
Importantie voor Brabant open	Belangrijk om achteruitgang te stoppen en richting doelbereik te gaan.
Dekking kosten	Afhankelijk van het Rijk, Provincie en Waterschappen.
Maatschappelijke impact	De invulling van de schil moet veranderen, maar veel functies blijven mogelijk.
Uitvoerbaarheid	Overeenstemming met grondeigenaren is noodzakelijk

Vergroten areaal en connectiviteit (aangrijpingspunt 2)

Om de populaties van typische soorten te versterken zijn brede verbindingzones nodig. Te beginnen met een verbinding richting de Roversche Heide.

Risico: ecologische verbindingen komen niet tot stand door de extra vraag om ruimte vanuit natuur.

Oplossingsrichting: Extra capaciteit inzetten voor een projectmatige aanpak voor het maken van ecologische verbindingen gecombineerd met het combineren van functies.

Ecologisch rendement	Andere maatregelen zijn belangrijker
Importantie voor Brabant open	Op termijn belangrijk voor de kwaliteit van habitattypen, maar nu speelt dit minder.
Dekking kosten	Geen dekking van kosten
Maatschappelijke impact	Kan worden gecombineerd met recreatieve activiteiten
Uitvoerbaarheid	Op veel gronden moet het gebruik aangepast worden

Vergroten dynamiek en diversiteit (aangrijpingspunt 3)

Maatregelen kunnen binnen het gebied gerealiseerd worden, waardoor de impact klein is. Echter, wanneer de grotere processen (hydrologie, stikstof) niet op orde zijn, is het niet mogelijk om goed invulling te geven aan dit aangrijpingspunt.

Risico: effectiviteit afhankelijk van het hydrologische systeem en de input van stikstof.
Oplossingsrichting: gelijktijdig aan de slag met maatregelen om het systeem op orde te brengen en de stikstofdepositie aan te pakken

Ecologisch rendement	Nu vooral om effecten te mitigeren
Importantie voor Brabant open	Belangrijk om verslechtering op korte termijn te voorkomen
Dekking kosten	Kosten worden gedekt vanuit Programma Natuur en SNL
Maatschappelijke impact	Maatregelen kunnen binnen de N2000-begrenzing worden genomen
Uitvoerbaarheid	Maatregelen kunnen binnen de N2000-begrenzing worden genomen

Verminderen input nutriënten en herstel van schade (aangrijpingspunt 4)

Maatregelen om de stikstofdepositie te verlagen moeten buiten de N2000-begrenzing worden gerealiseerd. Voor de input van nutriënten via het oppervlaktewater moeten vooral bovenstrooms maatregelen genomen worden.

Risico: BOS 2.0 is te weinig effectief of kan niet in volledigheid worden geëffectueerd.

Oplossingsrichting: reservemaatregelen opnemen binnen de BOS 2.0 en tijdig bijsturen wanneer nodig

Ecologisch rendement	Noodzakelijk om achteruitgang natuur te stoppen.
Importantie voor Brabant open	Noodzakelijk om achteruitgang natuur te stoppen.
Dekking kosten	Afhankelijk van de dekking van het Rijk. Wellicht kunnen combinaties gemaakt worden met hydrologisch herstel.
Maatschappelijke impact	Groot. BOS 2.0 en projectbesluiten. Omvang van veehouderij neemt af.
Uitvoerbaarheid	Afhankelijk van inzet: BOS 2.0 en projectbesluiten.

Herstel van biotische kwaliteit (aangrijpingspunt 5)

Om de biotische kwaliteit te herstellen is het vooral belangrijk om de verstoring tegen te gaan. Om hier invulling aan te geven wordt gedacht aan het zoneren van recreatie, handhaven op overtreders en het aanpassen van enkele parkeerplaatsen of ontsluitingsroutes.

Risico: Mits vastgesteld is de handhaving en daarmee het effect van een zoneringsplan onzeker

Oplossingsrichting: ondersteuning bieden bij de handhaving van het zoneringsplan.

Ecologisch rendement	Voornamelijk lokaal kan het grote effecten hebben
Importantie voor Brabant open	Wanneer de typische soorten vooruitgaan, kan de kwaliteit van de habitattypen vooruitgaan
Dekking kosten	Kosten zijn relatief beperkt
Maatschappelijke impact	Heeft impact op recreatie, maar met goede alternatieven zal de weerstand meevallen.
Uitvoerbaarheid	Voornamelijk het handhaven van overtreders ligt gevoelig en capaciteit is beperkt

Aanpak exoten (aangrijpingspunt 6)

Exoten blijven een probleem binnen alle gebieden. Integraal beleid tussen de verschillende instanties is nodig om de exoten aan te pakken om de impact op de habitattypen zoveel mogelijk te beperken.

Risico: nieuwe exoten blijven komen vanwege de introductie van flora & fauna voor bijvoorbeeld de tuin en aquaria.

Oplossingsrichting: het vroeg detecteren van exoten helpt in de bestrijding

Ecologisch rendement	Belangrijk om vroegtijdig aan te pakken, zodat het beheersbaar blijft
Importantie voor Brabant open	Exoten tasten de kwaliteit van habitattypen aan en vormen daarmee een risico voor Brabant open
Dekking kosten	Kosten zijn afhankelijk van het moment van detectie

Maatschappelijke impact	De bestrijding van exoten wordt geaccepteerd, het weren van exoten voor verkoop (tuinen, aquaria) minder.
Uitvoerbaarheid	Het detecteren van exoten in een vroeg stadium blijft lastig

6.2. Randvoorwaarden voor het behalen van de natuurdoelen

De NDA is voornamelijk ingegaan op het punt van verslechtering en of dit valt uit te sluiten of niet. Echter, de komende periode moet ook toegewerkt gaan worden naar meer dan alleen het uitsluiten van verslechtering. In Nederland moet toegewerkt worden naar een gunstige staat van instandhouding voor VHR-soorten en de habitattypen.

Het ministerie van LNVN heeft de doelen voor de provincies w.b.t. uitbreidingen verbetering van habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten wel in aanwijzingsbesluiten vastgelegd, maar deze zijn nog niet geconcretiseerd.

Duidelijkheid over de doelen geeft richting aan de nog te realiseren hectaren natuur en de uit te voeren inrichtingsmaatregelen. Hier is dringend behoefte aan zodat de nog te realiseren opgave duidelijk is.

Risico: Er is geen duidelijkheid over de uitbreidingsdoelen habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten.

Oplossingsrichting: GS doen met de huidige informatie, de nog uit te voeren onderzoeken en met hulp van deskundigen een bod voor de uitbreidingsdoelen habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten, op basis van beschikbare kennis en inschakeling van deskundigen.

7. Tabel maatregelen en onderzoeken voor Natura 2000-doelen

Gebied	Regte Heide en Riels Laag					
GGA	Regte Heide en Riels Laag					
Datum	11-2-2025					
Maatregelen binnen het Natura 2000-gebied Regte Heide		Status	Proces-verantwoordelijke	Planning	Financiën	Opmerking
1	Voortzetting van het bestaande natuurbeheer en het aanvullende beheer (begrazen, chopperen, vrijzetten venoevers)	Doorlopend	Provincie via opdrachtnemer Herstel Natura 2000	Continu	> €150.000	Afgelopen jaren waren de kosten ongeveer €150.000 voor aanvullend beheer op SNL. Komende jaren zal dat bedrag omhoog gaan. Maatregelen slaan op het Riels Laag en de heide met bijvoorbeeld extra begrazen, extra maaien of het vrijzetten van de venoevers.
2	Hydrologische, interne maatregelen (dempsen, verontdiepen of peilopzet greppels, secundaire watergangen of het vergroten van draagvlak voor het nemen van maatregelen)	In uitvoering	Provincie via opdrachtnemer Herstel Natura 2000	Veel is gebeurd en veel projecten lopen nog	>> €100.000	Op dit moment loopt bijvoorbeeld een project dat vanuit LPN wordt gefinancierd
3	Bestrijding en voorkomen verspreiding invasieve exoten (grijs kronkelsteeltje, watercrassula, Amerikaanse rivierkreeft)	Doorlopend	Provincie via opdrachtnemer Biodiversiteit	Continu	> €100.000	
4	Aanvullende eenmalige maatregelen om de dynamiek en diversiteit te bevorderen of effecten van verstoring tegen te gaan (recreatieplan opstellen, loslopende honden, geleidelijke overgang tussen heide naar bosmantel en bos)	In voorbereiding en uitvoering	Provincie via opdrachtnemer Herstel Natura 2000	In voorbereiding	n.t.b.	
5	Verminderen van de aanvoer van nutriënten via grond- en oppervlaktewater of door uitwerpselen van ganzen	In voorbereiding	Provincie via opdrachtnemer Beleid Natura 2000	Loopt	n.t.b.	Verschiedende maatregelen worden getest
6	Herintroductie van soorten die in het systeem thuishoren maar zijn verdwenen	Slapend	Provincie via opdrachtnemer Beleid Natura 2000	n.t.b.	n.t.b.	
Maatregelen buiten het Natura 2000-gebied Regte Heide		Status	Proces-verantwoordelijke	Planning	Financiën	Opmerking
1	Verlagen van de stikstofdepositie door een aanpak aan de bron	In uitvoering	Provincie via opdrachtnemer Stikstof		Programma Stikstof	

2	Herstellen hydrologisch systeem (verminderen verlies aan water en vergroten aanvulling grondwater)	In voorbereiding	Provincie via Opdrachtnemer Voldoende en Schoon Water	Loopt	n.v.t.	Gaat over onder andere over peilopzet, beregeningsbeleid en grondwateronttrekkingen.
3	Verhogen waterkwaliteit door het verminderen van input van schadelijke stoffen of het verhogen van de input van basen (bovenstrooms verminderen afstroming schadelijke stoffen en verhogen bodemkwaliteit percelen tegen het N2000-gebied aan)	In voorbereiding	Provincie via opdrachtnemer Beleid Natura 2000	Loopt	n.t.b.	Aanvoer van nutriënten aanpakken is een lopend proces.
4	Verminderen van verstoring	Slapend	Provincie via opdrachtnemer Beleid Natura 2000	n.t.b.	n.t.b.	Opstellen recreatieplan, gesprek met Defensie
5	Verminderen van versnippering. Herstel en creëren van verbindingzones met andere beschermde natuur in de omgeving.	In voorbereiding	Provincie via opdrachtnemer Beleid Natura 2000	Loopt	Deels via het GOB	Verbinding met Kempenland-West en Turnhoutse Vennen gebied realiseren
6	Bestrijding en voorkomen verspreiding invasieve exoten (grijs kronkelsteeltje, watercrassula, Amerikaanse rivierkreeft)	Doorlopend	Provincie via opdrachtnemer Biodiversiteit	Continu	> €100.000	
Onderzoeken in Natura 2000-gebied Regte Heide		Status	Proces-verantwoordelijke	Planning	Financiën	Opmerking
1	De behouds-, uitbreidings- en algemene doelen SMART-formuleren en prioriteren in relatie tot andere beleidsdoelen en de potenties van het gebied	In uitvoering	Provincie via opdrachtnemer Beleid Natura 2000	Gereed eind 2025	n.v.t.	Het Rijk legt in 2024 een voorstel voor aan de provincies. Daarna zullen provincies onderling de verdeling van de behouds- en uitbreidingsdoelen bespreken en tot een voorstel komen.
2	Zorg voor een gedegen monitoring om doelbereik en effecten van maatregelen in beeld te brengen	In uitvoering	Provincie via opdrachtnemer Beleid Natura 2000	Gereed in 2030	>>100000	Monitoring VHR-doelen loopt via het Verbeterprogramma VHR-monitoring. In 2030 moet het monitoringsmeetnet gereed zijn om de vragen rondom de VHR te kunnen beantwoorden
3	Zorg voor een goede LESA en neem daarin toekomstige veranderingen mee	In voorbereiding	Provincie via opdrachtnemer Beleid Natura 2000	Start eind 2024	> €50.000	Start van een eerste onderzoek gebeurt eind 2024. Daarna zullen waarschijnlijk aanvullende onderzoeken nodig zijn.

4	Stel een kennisprogramma op om kennisleemtes in te vullen (welke herstelmaatregelen zijn het meest effectief?)	In uitvoering	Provincie via opdrachtnemer Beleid Natura 2000	Start 2025	n.t.b.	Landelijk wordt gewerkt aan een format wat in 2025 in gebruik zal worden genomen.
---	--	---------------	--	------------	--------	---